

Türkiye’de Eğitim Politikaları Alanında Yapılan Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi (1989-2014)¹

An Overview of Postgraduate Thesis Within The Field of Education Policies in Turkey (1989-2014)

Güven ÖZDEM*
Giresun Üniversitesi

Özet

Bu araştırmanın amacı, Türkiye’de eğitim politikaları alanında yapılan lisansüstü tezleri çeşitli değişkenler açısından incelemektir. Araştırma verileri, nitel araştırma veri toplama yöntemlerinden doküman incelemesi tekniği kullanılarak toplanmıştır. Araştırma kapsamında Yükseköğretim Kurulu Tez Dokümantasyon Merkezine kayıtlı 126 tez incelenmiştir. Araştırma verilerinin çözümlenmesinde betimsel analiz kullanılmıştır. Bu verilerden elde edilen bulgular, frekans ve yüzde olarak ifade edilerek tablolaştırılmıştır. Araştırma bulgularına göre eğitim politikaları alanında çalışılan lisansüstü tezlerde en çok Avrupa Birliği eğitim politikaları, İlköğretim kademesindeki eğitim politikaları uygulamaları ve Atatürk Dönemi eğitim politikaları, ideoloji-politika, kalkınma-eğitim politikası, planlama-eğitim politikası ilişkisi, karşılaştırmalı eğitim politikası analizi konuları ise en az çalışılan lisansüstü tez konuları olmuştur

Anahtar Sözcükler: Lisansüstü tezler, eğitim bilimleri, eğitim politikası.

Abstract

This study focuses on studying the master dissertations covering the field *education policies in Turkey* in terms of various variables and paving the way for future studies. The method to collect the data is specified as document analysis. The study is designed to cover 126 master dissertations registered in Council of Higher Education Thesis Center. Descriptive analysis is used to decode the data collected, be converted into findings, frequency and percentage to form the tables. According to the findings of the study it turned out to be that the European Union education policies, education policy practices in primary level, and education policies during the Atatürk era are the most studied topics whereas ideology-policy, revolution-education policy, and comparative education policies are the least demanded topics to study.

Key Words: Postgraduate thesis, educational sciences, education policy.

Giriş

¹ Bu çalışma Trakya Üniversitesi tarafından 16-18.Ekim.2014 tarihinde düzenlenen 9. Uluslar arası Balkan Eğitim ve Bilim Kongresinde bildiri olarak sunulmuş ve daha sonra çalışmaya eklemeler yapılarak yeniden düzenlenmiştir.

*Doç. Dr., Giresun Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, e-mail: guvenozdem@gmail.com

Eğitim politikaları, eğitime yüklenen misyon temelinde, önceden belirlenmiş amaçlara ulaşmak için düzenlenmektedir. Bu nedenle politikaları belirleyen güçler tarafından eğitim örgütlerinin hangi amaçlara yönelik olarak biçimlendirildiğini ve işletildiğini ortaya koymak, bu amaçların ne ölçüde gerçekleştirilebildiğini belirleyebilmek için ise eğitim politikalarının çözümlenmesi ve değerlendirilmesi önemlidir. Eğitim politikaları, sistemin bütünündeki dönüşüme paralel olarak ve siyasal ortamın koşullarına göre, eğitim kurumlarının kuruluşu, işleyişi, kısa, orta ve uzun dönemdeki amaçları, finansmanı, görevlendirilecek personelin seçimi, personelin çalışma koşulları, özlük hakları gibi özelliklere ilişkin ilke ve kuralların belirlenmesi amacıyla formüle edilmiş ve uygulanmıştır (Uluğ, 1985, 85).

Eğitim politikaları, eğitim programı, eğitim yönetimi, eğitime ayrılan kaynaklar (eğitim finansmanı), eğitime ayrılan kaynakların dağıtımı/dağılımı ve devletin yönetim yapısı ile de ilgilidir (Kerr, 1976, 78). Balcı (2005) ise eğitim politikaları kavramını genelde tüm eğitim sisteminin özelde bir eğitim örgüt ya da kuruluşunun amaçlarına ulaşmasını sağlamak üzere alınacak kararlara ve yapılacak uygulamalara rehberlik eden ilkeler bütünü olarak tanımlamıştır. Bununla birlikte eğitim politikaları, devlet kurumlarının, nasıl bir üretim ve sosyal yaşam tarzı içinde yönetildiklerine bağlı olarak şekillenmektedir (Aydoğanoglu, 2003, 128). Topses’e göre de (1982, 61); eğitimin amaçlarını ve politikalarını, toplumda var olan üretim biçimlerinden, üretim ilişkilerinden, toplumsal örgütlenmenin biçim ve içerik bütünlüğünden soyutlamak olanaksızdır.

Eğitim politikaları, egemen sınıfın beklentilerini yansıtmakla birlikte ayrıca ideolojik öğeleri de içermektedir (Svi Shapiro, 1980, 328). İdeolojiler ideal insan tipini yaratırken, ağırlıklı olarak eğitim sistemi ve eğitim politikalarını etkilemeye çalışmaktadır. İdeoloji, ekonomi, bilim, teknoloji ve eğitim gibi birçok alandaki politikaların oluşumunda ve uygulanmasında bu nedenle etkili olmaktadır (Guttek, 1997, 159). Bu bağlamda eğitim politikaları ve ideoloji arasında bir ilişki söz konusudur.

Bir toplumda uygulanan eğitim politikasını, toplumsal formasyondan, toplumun politik yapısından ve var olan egemen ideolojiden bağımsız düşünmek olanaksızdır. Böylece belirli bir alanda izlenen politika, o politikayı belirleyecek ve uygulayacak olan iktidarın yapısı ve bu yapı dolayısıyla seçtiği yolların, yöntemlerin bütününden oluşmaktadır (Çeçen,1983, 66). Kısaca her eğitim sistemi içerisinde siyasal ortamın benimsediği bir insan tipi ve bu insan tipini yetiştirmeyi amaçlayan eğitim politikalarının olması söz konusudur. Türkiye’de uygulanan eğitim politikalarını;

- a. Cumhuriyetin ilk yıllarında uygulanan eğitim politikaları (1923-1946)
- b. Çok partili dönemle birlikte uygulanan eğitim politikaları (1946-1960)
- c. Planlı dönemle birlikte uygulanan eğitim politikaları (1960-1980)
- d. 12 Eylül 1980 askeri darbesi ve neoliberal ekonomik politikalar doğrultusunda uygulanan eğitim politikaları olarak dört ana başlık altında toplamak mümkündür.

Alanyazında eğitim-politika ilişkisinde kavram karmaşası yaşandığına yönelik eleştiriler de yer almaktadır. Türkiye’de eğitimle ilgili konuların özellikle “policy” (siyasa) anlamında politik bir bağlam üzerinden tartışıldığı, eğitimin

"politics" (siyaset) anlamında politik bir gerçeklik olduğuna ve eğitime dair düzenlenen her türlü bilginin politik bir gerçeklik ve politik bir inşa sürecinin varlığının göz ardı edildiği vurgulanmaktadır. Türkiye’de var olan entelektüel yapının eğitim kavramının politikayla ilişkilendirilmesinde eğitimin genellikle icraat anlamındaki "policy" (siyasa) ile sınırlı tutulduğu için eğitimin siyasal bir gerçeklik olarak yeterince analiz edilemediği eleştirisi yapılmaktadır. Bunun altında yatan temel nedenin ise Türkiye’deki entelektüel kesimin eğitim başta olmak üzere tüm toplumsal meseleleri devletin gözüyle okuması ve bu meseleleri devletin öncelik ve çıkarları doğrultusunda ele alması olarak açıklanmaktadır (Özsoy, 2012,94). Karakütük’e (2009) göre de eğitim girişiminin en önemli özelliği, "üzerinde çalıştığı hammaddenin toplumdan gelen ve topluma giden insan oluşudur. Böylece eğitimde birey boyutu kurum boyutundan daha ağır basmalıdır".

Lisansüstü öğretim programları yüksek lisans ve doktora programlarından oluşmaktadır. Yüksek lisans programının amacı, öğrencinin bilimsel araştırma yaparak bilgilere erişme, bilgiyi değerlendirme ve yorumlama yeteneğini kazanmasını sağlamak, doktora programının amacı ise öğrenciyi bağımsız araştırma yapma bilimsel olayları geniş ve derin bir bakış açısı ile irdeleyerek yorum yapma ve yeni sentezlere ulaşmak için gerekli adımları belirleme yeteneği kazandırmaktır (YÖK,2014). Üniversitelerde uygulanan lisansüstü programların amaçları arasında öğrencilere bilimsel araştırma desenleme ve uygulama becerisini/yetkinliğinin kazandırılması gelmektedir. Öğrenciler hazırlamış oldukları yüksek lisans ve doktora tezleriyle, bilimsel araştırma yaparak bilgilere erişme ve bağımsız araştırma yapma, bilimsel olayları geniş ve derin bir bakış açısı ile irdeleyerek yorum yapma ve yeni sentezlere ulaşma becerilerini ortaya koymaktadırlar. Üniversitelere bağlı enstitülerde lisansüstü programlar yürütülmekte ve her yıl birçok tez alanyazına kazandırılmaktadır.

Alanyazın incelendiğinde çeşitli bilim ve anabilim dallarında lisansüstü tezlerin içeriğine yönelik çalışmaların yapıldığı tespit edilmiştir. Eğitim bilimleri alanında yapılan çalışmalarda Yıldız (2004) yaptığı çalışmada yetişkin eğitime yönelik Boğaziçi ve Ankara Üniversitelerinde gerçekleştirilen 110 lisansüstü tezi incelemiştir. Araştırma sonucunda Türkiye’deki yetişkin eğitimi araştırmalarının oldukça az sayıda olduğu, araştırmalarda betimsel tarama modeline aşırı bir ilginin olduğu, yetişkin eğitimi araştırmalarında pozitivist paradigmanın etkili olduğunu ve verilerin analizinde ağırlıklı olarak betimsel istatistikler kullanıldığını tespit etmiştir. Üstüner ve Cömert’in (2008) "Eğitim Yönetimi Teftişi Planlaması ve Ekonomisi Anabilim Dalı Lisansüstü Dersleri ve Tezlerine İlişkin Bir İnceleme" başlıklı çalışmalarında araştırmacılar tezlerde yazılan anahtar kelimelerin alana özgü sözcük ve kavramlardan ziyade genel sözcük ve kavramlardan oluştuğunu belirtmişlerdir. Balcı (2008) "Eğitim Yönetiminin Bilimleşme Düzeyi" konulu çalışmasında dünyada olduğu gibi Türkiye’de de eğitim yönetimi araştırmalarının genelde yaratıcılık ve özgünlükten uzak birbirlerini tekrarlayan, basit düzeydeki çalışmalar niteliğinde olduğunu vurgulamaktadır.

Aydın ve Uysal’ın (2011) “Türkiye’de ve Yurt Dışında Eğitim Yönetimi Alanında Yapılan Doktora Tezlerinin Konu, Yöntem ve Sonuçlar Açısından Değerlendirilmesi” başlıklı çalışmasında Türkiye’de yapılan doktora tez çalışmalarında en çok örgüt yönetimi alanının tercih edildiğini ortaya koymuşlardır. Çalışmada doktora tezlerinde kullanılan yöntemler açısından bakıldığında ise, Türkiye’de nicel yöntemlerin daha çok tercih edildiğini, yapılan çalışmaların benzer çalışmaların bir tekrarı niteliğinde olduğunu ortaya koymuşlardır. Aynı araştırmacıların (2014) “Türkiye’de Eğitim Yönetimi Teftişi Planlaması ve Ekonomisi Alanındaki Doktora Tezlerinin İncelenmesi” başlıklı çalışmasında ise araştırma bulgularına göre en çok araştırılan konu başlıklarının eğitim politikaları ve karşılaştırmalı eğitim yönetimi ve yönetim felsefesi, en az tercih edilen konu başlıklarının ise eğitim ekonomisi, okul çevre ilişkileri, eğitim denetimi, eğitim planlaması ve eğitim yönetiminde yeni yaklaşımlar olduğu belirlenmiştir. Sayılan, Aksoy, Yıldız, Bülbül, Özdem, İlğan ve Soydan (2005) tarafından “Eğitim Bilimlerinde Metodoloji Sorunları” başlıklı çalışmada ve Karadağ’ın (2011) “Eğitim Bilimleri Doktora Tezlerinde Kullanılan Ölçme Araçları: Nitelik Düzeyleri ve Analitik Hata Tipleri” isimli çalışmasında da metodolojik sorunlar ortaya konmuştur.

Bilimsel araştırmalar, tüm disiplinlerde olduğu gibi eğitim bilimleri için de gelişimin ön koşuludur. Yıldız’a (2004) göre de herhangi bir bilim dalında yapılan araştırmaların içeriğine yönelik olarak yapılan çalışmalar, o alanın konumu ile ilgili açıklayıcı bilgileri yansıtmaktadır. Bu nedenle eğitim politikası alanında üretilen lisansüstü tezlerin incelenmesi alanın gelişmesine ve bundan sonra için alanda üretilecek tezlerin belirlenmesinde araştırmacılara önemli katkılar sağlayacaktır. Ayrıca yapılan alanyazın incelemelerinde, eğitim bilimleri alanında yapılmış lisansüstü tezleri konu alan çalışmaların daha çok eğitim yönetimi alanında yapılmış olduğu görülmektedir. Bununla birlikte alanyazında eğitim politikaları alanında yapılmış lisansüstü tezlerin yönelimlerini belirleyen kapsamlı bir analiz çalışmasının bulunmadığı görülmektedir.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, Türkiye’de eğitim politikaları alanında yapılan lisansüstü tezleri çeşitli değişkenler açısından incelemektir. Belirtilen amaç doğrultusunda aşağıdaki araştırma sorularına yanıt aranmıştır:

1. 1989-2014 yılları arasında Türkiye’de eğitim politikaları alanında yapılan lisansüstü tezlerinin demografik (yıl, yapıldığı üniversite) özellikleri nelerdir?
2. 1989-2014 yılları arasında Türkiye’de eğitim politikaları alanında yapılan lisansüstü tezlerinin araştırma konuları nelerdir ve konular nasıl bir dağılım göstermektedir?
3. 1989-2014 yılları arasında eğitim politikaları alanında yapılan lisansüstü tezler Türkiye’de eğitim politikaları uygulama dönemlerinin hangisini kapsamaktadır?

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Eğitim politikaları alanında 1989-2014 yılları içerisinde hazırlanmış lisansüstü tezlerin olabildiğince tam ve dikkatli bir şekilde incelenmesini amaçlayan bu araştırma nitel araştırma yöntem ve teknikleri kullanılarak yapılandırılmıştır. Nitel araştırmalar; gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırmalar olarak tanımlanmaktadır. Nitel araştırmalar çalışılan konuyu derinlemesine ve tüm olası ayrıntıları ile incelemeyi amaç edinmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Nitel araştırma desenleri araştırmacıya; araştırmanın odağını, veri toplama ve analiz yaklaşımlarını belirlemede yol göstermekle birlikte aynı zamanda sınırları kesin çizgilerle belirlenmiş bir yönlendirme yapmaz. Bununla birlikte çalışmada YÖK tez merkezinde kayıtlı olan tezler arasında sadece "eğitim politikaları" alanında yapılmış lisansüstü tezlerin yönelimlerinin belirlenmesi amaçlandığından nitel araştırma desenlerinden "durum çalışması" deseni benimsenmiştir. Durum çalışmasında bir durumda meydana gelen değişimler ve süreçleri kendi sınırları içinde anlamak önemlidir. Durum çalışmalarında veri toplama yöntemi olarak doküman analizinden faydalanabilmek (Yıldırım ve Şimşek, 2008, 77-79). Araştırma, ilgili alanda 1989-2014 yıllarında onaylanmış tüm tezleri içermesi bakımında nicel özellik taşıyor gibi görünse de, istatistiksel genelleme kaygısından uzak olarak, sorunun ne kadar yaygın olduğundan daha çok neden ve nasıl oluştuğuna cevap arayan bir nitelikte olduğu için daha çok nitel özellik taşımakta olduğu belirtilebilir.

Çalışma Grubu

Çalışma grubunu 1989-2014 yılları arasında eğitim politikaları alanında hazırlanmış lisansüstü tezler oluşturmaktadır. Çalışma grubunun belirlenmesinde ölçüt; 1989-2014 yılları arasında eğitim politikaları alanında hazırlanmış lisansüstü tezlerin Yükseköğretim Kurulu Tez Dokümantasyon Merkezi'nde kayıtlı olmalarıdır. Araştırma kapsamında Yükseköğretim Kurulu Tez Dokümantasyon Merkezine kayıtlı 126 tez incelenmiştir. Dönem içerisinde sonlandırılan lisansüstü tezlerin 29'u doktora alanındadır.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırma verileri, nitel araştırma veri toplama yöntemlerinden doküman incelemesi tekniği kullanılarak toplanmıştır. Doküman incelemesi, araştırılması hedeflenen olgu ya da olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsamaktadır. Bu tür araştırmalarda, araştırmacı, ihtiyacı olan veriyi, gözlem veya görüşme yapmaya gerek kalmadan tek başına bir veri toplama yöntemi olarak kullanabilir. Diğer nitel veri toplama yöntemleriyle karşılaştırıldığında denek veya "katılımcı tepkiselliği" sorununa yol açmaz (Yıldırım ve Şimşek, 2008).

Doküman incelemesi yapılırken izlenmesi gereken bir dizi aşama vardır. Bu çalışmada Yıldırım ve Şimşek (2008) tarafından belirlenen aşamalar takip

edilmiştir. Bu aşamalar (1) dokümanlara ulaşma, (2) orijinalliğin kontrol edilmesi, (3) dokümanların anlaşılması, (4) verilerin analiz edilmesi ve (5) verilerin kullanılmasıdır. Çalışmanın bu bölümünde doküman incelemesi yapılırken izlenmesi gereken aşamalarda ne tür işlemlerin yapıldığı ayrıntılı şekilde anlatılmaya çalışılmıştır.

1. Dokümanlara ulaşma: Araştırmada hangi dokümanlara ulaşılması gerektiğini belirleyen en önemli ölçüt araştırma problemdir. Araştırma problemi ne tür dokümanlara ihtiyaç olduğu konusunda araştırmacıya genel bir çerçeve sağlayacaktır. Araştırmacı hangi doküman türlerine karar verdikten sonra bu dokümanları nereden elde edebileceğini saptamalıdır. Dokümanlara ulaşma konusunda son kritik aşama dokümanların elde edildiği yerle ilgili olan bölümdür. Araştırmacı dokümanları uygun kaynaklara ulaşarak elde etmelidir (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Çalışmada araştırmanın problemine uygun olarak doküman türü olarak tezler belirlenmiştir. Tezlere YÖK’ün resmi internet sitesi ulusal tez merkezi sayfasından ulaşılmıştır. Türkiye’de üretilen lisansüstü tezlerin YÖK Ulusal Tez Merkezine gönderilmesi gerekmektedir. YÖK Ulusal Tez Merkezi, Lisansüstü tezlerin, ulusal ölçekte bibliyografik denetimini yapmak, bunlarla ilgili bilgi hizmetlerini sunmak ve internet üzerinden tam metin erişime açarak bilgiye kolay ve hızlı bir biçimde ulaşılmasını sağlamak gibi, bilim ve araştırma çevreleri için yaşamsal öneme sahip bir görevi yürütmektedir (<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi>). Lisansüstü tezlerin incelenmesinde yardımcı olabilecek en önemli güvenilir kaynakların başında YÖK Ulusal Tez Merkezi gelmektedir.

Bu nedenle araştırmanın verileri, YÖK’ bağlı ulusal tez merkezi sayfasında yapılan taramalar sonucunda toplanmıştır. Tarama çalışması Mart-2014/ Haziran-2014 tarihleri arasında yapılmıştır. Sayfada tarama terimi bölümüne “eğitim politikaları”, “eğitim politikası” kavramları, aranacak yer kısmına “Tez Adı”, izin durumu ve tez türü kısmına ise “Tümü” kavramları yazılarak arama yapılmıştır. Çalışma alanında yer alan doktora tezleri YÖK Dokümantasyon Dairesi Başkanlığı’nın web sitesinden pdf formatında bilgisayar ortamına aktarılmıştır.

2. Orijinalliğin kontrol edilmesi: Her doküman incelenmesinde belirli dokümanlara ulaşan araştırmacı, ulaştığı dokümanların orijinal olup olmadığını kontrol etmelidir. Bu durum araştırmanın güvenilirliği için önemli ölçütlerden biridir (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Araştırmada dokümanların elde edildiği kurum olan ulusal tez merkezi Türkiye’de üretilen lisansüstü tezlerin ulusal ölçekte bibliyografik denetimini yapan ve orijinalliğini kontrol eden en önemli kurumlardan bir tanesidir.

3. Dokümanların anlaşılması: Dokümanlar elde edildikten sonra araştırmacı, araştırmasını sadece dokümanlara dayalı olarak gerçekleştirecekse elde ettiği dokümanları belirli bir sistem içinde ve birbirleriyle karşılaştırmalı olarak inceleyebileceği bir sistem geliştirmelidir (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Çalışmada ulaşılan tezleri incelemek ve birbirleriyle karşılaştırmak üzere araştırmacı tarafından çalışmanın amacına yönelik bir “Tez İnceleme Formu” geliştirilmiştir. Formun geliştirilmesinde ilgili alanyazın taranmış, başka alanlarda yapılan benzer çalışmaların veri toplama araçları dikkatle incelenmiştir. Geliştirilen bu formda tezlerin yılını, türünü, yürütüldüğü üniversiteyi, tezin

konusunu, anahtar sözcükleri ve hangi dönemi konu edindiğini kapsayan bilgiler bulunmaktadır. Araştırma verilerinin çözümlenmesinde betimsel analiz kullanılmıştır. Bu verilerden elde edilen bulgular, frekans ve yüzde olarak ifade edilerek tablolaştırılmıştır.

4. Verinin analiz edilmesi: Araştırmacı, araştırmasına başlamadan önce alandaki kuramlardan yola çıkarak veya kendi geliştirdiği kategoriler yoluyla işe başlayabilir. Kategoriler veya temalar iyi tanımlanmış amaçlar veya alt problemlere dayalı olarak geliştirilmeli, tema ve kategorilerin bir diğerini kapsamayacak şekilde ve birbirinden bağımsız olmalarına dikkat edilmelidir. Tema ve kategorilerin bir diğerini kapsamayacak şekilde ve birbirinden bağımsız olmalarını sağlamak araştırmada güvenilirlik açısından çok önemlidir. Veri analizinde deneyimli olan başka araştırmacılara danışmak, veri setini ve ortaya çıkan temaları onlara göstermek ortaya çıkan temaların yeterli düzeyde veri setini yansıtıp yansıtmadığını ve bu temalara göre verilerin etkili bir şekilde organize edilip edilmediğini incelemek yoluyla araştırmanın güvenilirliği sağlanabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2008).

Çalışmada lisansüstü tezler başlıkları ve anahtar sözcükleri incelenerek beş farklı tema altında gruplandırılmışlardır. İncelen tezlerin konu başlıklarına ve anahtar sözcüklere göre hangi temada yer alacağı belirlenmiştir. Çalışmada ortaya çıkan temaların yeterli düzeyde veri setini yansıtıp yansıtmadığını belirlemek için katılımcı teyidi uygulaması gerçekleştirilmiştir. Çalışma kapsamında eğitim politikaları alanında uzman olan akademisyenden katılımcı teyidi uygulaması için yardım alınmıştır. Çalışma kapsamında güvenilirlik kanıtı olarak araştırmacılar arası güvenilirlik katsayısı hesaplanmış ve iki araştırmacı tarafından yapılan kodlamaların tutarlılığına bakılmıştır. Araştırmacılar arası güvenilirlik katsayısı hesaplanırken Miles ve Huberman (2002) tarafından geliştirilen formülden yararlanılmıştır: $Güvenirlik = \frac{Görüş\ Birliği}{(Görüş\ Birliği + Görüş\ Ayrılığı)}$. Araştırmanın güvenilirliğini sağlamak için dışarıdan Eğitim Yönetimi, Planlaması, Denetimi ve Politikası alanında bir uzmanla araştırmacı, geliştirilen tez inceleme formu doğrultusunda tezleri değerlendirmiştir. Yapılan kodlamalar incelendiğinde iki araştırmacının uzlaşma sayısı doğrultusunda güvenilirlik oranı % 91 olarak hesaplanmıştır. Saban'a (2009,288) göre, uzman ve araştırmacı değerlendirmeleri arasındaki uyumun %90 ve üzeri olduğu durumlarda arzu edilen düzeyde bir güvenilirlik sağlanmış olmaktadır. Uzmanlar arasında görüş ayrılığına neden olan kodlamalardan birisi şu şekilde gerçekleşmiştir. "Avrupa Birliği genel eğitim politikalarının Avrupalılaştırma sürecindeki rolü: Erasmus değişim programı" tez başlığını uzmanların birisi Öğretim Kademelerine/Türlerine Yönelik Politikalarla İlgili Lisansüstü Tezler Yükseköğretim alt başlığına kodlarken, araştırmacı Avrupa Birliği ve Karşılaştırmalı Eğitim Politikalarını Konu Edinen Lisansüstü Tezler Avrupa Birliği Eğitim Politikaları alt başlığına kodlamıştır.

Araştırmanın iç geçerliğini artırmak amacıyla ise tez izleme formu hazırlanırken alan yazın (Üstüner ve Cömert, 2008; Sayılan, Aksoy, Yıldız, Bülbül, Özdem, Ilgan, Soydan,2005; Aydın ve Uysal, 2011; Aydın ve Uysal, 2014; Okutan ve Ekşi, 2007) dikkate alınmıştır. Araştırmanın dış geçerliğini artırmak için ise

araştırma modeli, çalışma grubu, veri toplama aracı, veri toplama süreci, verilerin toplanması- analizi ve yorumlanması ayrıntılı bir şekilde belirtilmiştir.

5. Verinin kullanılması: Araştırma verileri kullanırken dokümanda adı geçen kişilerin isimleri mutlaka gizli tutulmalı, eğer bir şekilde araştırma raporunda kullanılacaksa gerçek isimler yerine takma isimler kullanılmalıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Çalışmada araştırmanın etik boyutu açısından tezlerin asıl sahipleri olan kişi ve kurumlar açıkça referans gösterilmeyeceğinden, tezleri dosya isimleriyle kodlanmıştır. Erişime kapalı olan tezlerin ise özetlerinden faydalanılmıştır. Özetlerinden istenilen verilere ulaşamayan tezler araştırma kapsamından çıkarılmıştır.

Bulgular

Eğitim politikaları alanında hazırlanmış lisansüstü tezlerin incelenmesi sonucu elde edilen verilere yönelik bulgu ve yorumlar araştırmanın bu kısmında yer verilmiştir.

Eğitim Politikaları Alanında Yapılan Lisansüstü Tezlerinin Demografik (yıl, yapıldığı üniversite) özellikleri

Eğitim politikaları alanında yapılan lisansüstü tezlerin üniversitelere göre dağılımı Tablo 1’de gösterilmiştir.

Tablo 1. Lisansüstü Tezlerin Üretildiği Üniversitelere Göre Dağılımı

Üniversiteler	f	%
İstanbul Üniversitesi	8	6
Yıldız Teknik Üniversitesi	8	6
Abant İzzet Baysal Üniversitesi	2	2
Bilkent Üniversitesi	1	1
Hacettepe Üniversitesi	6	5
Süleyman Demirel Üniversitesi	4	3
Yüzüncü Yıl Üniversitesi	2	2
Ankara Üniversitesi	19	14
Anadolu Üniversitesi	4	3
Marmara Üniversitesi	13	9
Atatürk Üniversitesi	2	2
Gazi Üniversitesi	7	6
Osmangazi Üniversitesi	2	1
Mimar Sinan Üniversitesi	1	1
Ege Üniversitesi	2	2
Boğaziçi Üniversitesi	2	2
Ondokuz Mayıs Üniversitesi	1	1
Dokuz Eylül Üniversitesi	8	6
Kocaeli Üniversitesi	2	2
Adnan Menderes Üniversitesi	1	1
Yeditepe Üniversitesi	1	1
Sakarya Üniversitesi	2	2

Fırat Üniversitesi	4	3
Beykent Üniversitesi	3	2
Dumlupınar Üniversitesi	1	1
İnönü Üniversitesi	1	1
Çukurova Üniversitesi	3	2
Akdeniz Üniversitesi	1	1
Selçuk Üniversitesi	4	3
Afyon Kocatepe Üniversitesi	2	2
Erciyes Üniversitesi	2	2
Uludağ Üniversitesi	2	2
Mersin Üniversitesi	1	1
Başkent Üniversitesi	1	1
Onsekiz Mart Üniversitesi	1	1
Orta Doğu Üniversitesi	1	1
Atılım Üniversitesi	1	1
Toplam	126	100

Tablo 1’de incelenen lisansüstü tezlerin 37 farklı üniversitede hazırlandığı görülmektedir. Bu dönem içerisinde tezlerin beşi özel üniversite bünyesinde gerçekleşmiştir. Eğitim politikaları lisansüstü tez çalışmalarının en çok Ankara Üniversitesi (f=19, %15), Marmara Üniversitesi (f=13, %10), İstanbul Üniversitesi, Yıldız Teknik Üniversitesi ve Dokuz Eylül Üniversitesinde (f=8, %6) tamamlandığı görülmektedir.

Eğitim politikaları alanında yapılmış olan lisansüstü tezlerinin yıllara göre dağılımı Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. Lisansüstü Tezlerin Yıllara Göre Dağılımı

Yıllar	f	%
1989	1	1
1990	3	2
1991	3	2
1992	1	1
1993	2	1
1994	2	1
1995	2	1
1996	3	2
1997	3	2
1998	4	3
1999	4	3
2000	2	1
2001	2	1
2002	7	6
2003	12	11
2004	7	7

2005	6	5
2006	11	8
2007	21	17
2008	9	7
2009	4	3
2010	3	2
2011	7	7
2012	5	4
2013	1	1
2104	1	1
Toplam	126	100

Tablo 2’de araştırma kapsamında yer alan lisansüstü tezlerinin yıllara göre dağılımı gösterilmiştir. Eğitim politikaları alanında tezlerin en çok 2007 yılında tamamlandığı anlaşılmaktadır (f=21, %17). Bunu, 12 tez ile 2003 yılı, 9 tez ile 2008 yılı takip etmektedir. En az tez çalışması ise 1989,1992,2013 ve 2014 yıllarında yapılmıştır. Araştırma kapsamında Yükseköğretim Kurulu Tez Dokümantasyon Merkezine kayıtlı 126 tez incelenmiştir. Dönem içerisinde hazırlanmış olan lisansüstü tezlerin 29’u doktora alanındadır. 1989-2014 yılları arası dönemde incelenen lisansüstü tezlerin büyük çoğunluğu (f=97- %77) yüksek lisans çalışmalarıdır.

Eğitim Politikaları Alanında Yapılan Lisansüstü Tezlerinin Araştırma Konularının Dağılımı

Eğitim politikaları alanında yapılan lisansüstü tezlerin konulara göre dağılımı Tablo 3’te sunulmuştur.

Tablo 3. Lisansüstü Tezlerin Konulara Göre Dağılımı

A. Öğretim Kademelerine/Türlerine Yönelik Politikalarla İlgili Lisansüstü Tezler		C.Personel Seçimi ve Yetiştirme Politikalarını Konu Edinen Lisansüstü Tezler	
Alt konu başlıkları	f	Alt konu başlıkları	f
1. Okul Öncesi Eğitim	2	1.Personel Seçimi Eğitim Politikaları	3
2. İlköğretim	12	2.Öğretmen Atama/Yetiştirme Politikaları	4
3. Ortaöğretim	5	3.Eğitim Yöneticisi Yetiştirme Politikası	6
4. Mesleki Teknik Eğitim	8	Toplam	13
5. Özel Öğretim	1		
6. Yükseköğretim	8	D. Eğitim Planlaması ve Finansmanı Politikalarını Konu Edinen Lisansüstü Tezler	
7.Yaşam Boyu Eğitim/Halk Eğitim	3	Alt konu başlıkları	f

8.Din Eğitimi Politikaları	3	1. Eğitim Finansmanı	3
9.Müzik/Spor/Turizm Eğitimi Politikaları	5	2. Eğitimde İstihdam-Politika İlişkisi	3
10. Yabancı Dil Eğitim Politikaları	2		
Toplam	49	3. Küreselleşme /Neoliberal Politikalar ve Eğitim Politikası İlişkisi	6
		4. Kalkınma-Eğitim Politikası İlişkisi	2
B. Siyasi lider/ Eğitim Uzmanı ve Siyasi Partilerin Eğitim Politikası Uygulamalarını Konu Edinen Lisansüstü Tezler		5. Planlama-Eğitim politikası İlişkisi	1
Alt konu başlıkları	f	6. İdeoloji-Politika İlişkisi	2
1.Mustafa Kemal Atatürk	10	Toplam	17
2.İsmet İnönü	3	E. Avrupa Birliği ve Karşılaştırmalı Eğitim Politikalarını Konu Edinen Lisansüstü Tezler	
3.Süleyman Demirel	1	Alt konu başlıkları	f
4. Emrullah Efendi	1	1.Avrupa Birliği Eğitim Politikaları	13
5. II. Mahmut	1	2.Karşılaştırmalı Eğitim Politikası Analizi	2
6. II. Abdülhamit	1	Toplam	15
7. İttihat ve Terakki Partisi	1		
8. Cumhuriyet Halk Partisi	7		
9. Demokrat Parti	6		
10. Adalet Partisi	1		
Toplam	32		

Tablo 3 incelendiğinde; eğitim politikaları alanında çalışılan lisansüstü tezlerin en çok "Öğretim kademelerine/türlerine yönelik politikalarla ilgili" tema altında toplandığı görülmektedir. Eğitim politikaları alanında üretilen tezlerin alt başlıklara göre gruplandırılmasında ise tezlerin en çok Avrupa Birliği eğitim politikaları (13), İlköğretim kademesindeki eğitim politikaları uygulamaları (12), Atatürk Dönemi eğitim politikaları uygulamaları (10) ve Eğitim yöneticisi yetiştirme politikaları (6) konu başlığı altında yapıldığı anlaşılmaktadır.

Araştırma bulgularına göre özel öğretim kurumlarına yönelik eğitim politikaları uygulamaları (1), Süleyman Demirel, Emrullah Efendi, II. Mahmut, II. Abdülhamit, İttihat ve Terakki Partisi Dönemi eğitim politikaları uygulamaları (1), planlama-eğitim politikası ilişkisi (1), ideoloji-politika, kalkınma-eğitim politikası

ilişkisi, karşılaştırmalı eğitim politikası analizi (2) ise en az çalışılan lisansüstü tez konuları olmuştur.

Eğitim Politikaları Alanında Yapılan Lisansüstü Tezlerin Türkiye’de Uygulanan Eğitim Politikaları Uygulama Dönemleriyle İlgili Dağılımı

Eğitim politikaları alanında yapılan lisansüstü tezlerin konularına göre eğitim politikaları uygulama dönemleriyle ilgili dağılım Tablo 4’te verilmiştir.

Tablo 4. Lisansüstü Tezlerin Konularına Göre Eğitim Politikaları Uygulama Dönemleri

Eğitim Politikaları Uygulama Dönemleri	f	%
1.Osmanlı dönemi eğitim politikası uygulamaları (1808-1923)	6	7
2.Cumhuriyetin ilk yıllarında uygulanan eğitim politikaları (1923-1946)	32	37
3. Çok partili dönemle birlikte uygulanan eğitim politikaları (1946-1960)	16	19
4. Planlı dönemle birlikte uygulanan eğitim politikaları (1960-1980)	12	14
5. 12 Eylül 1980 askeri darbesinden günümüze uygulanan eğitim politikaları (1980-2012)	20	23
Toplam	86	100

Tablo 4 incelendiğinde eğitim politikaları alanında araştırmacılar tarafından üretilen tezlerin en çok Cumhuriyetin ilk yıllarında uygulanan eğitim politikalarını (1923-1946) konu edindiği (f=32, %37), en az ise Osmanlı dönemi eğitim politikaları uygulamalarını (1808-1923) konu edindiği (f=6, %7) görülmektedir.

Tartışma ve Sonuç

Bu çalışmada Eğitim politikaları alanında 1989-2014 dönemleri arasında tamamlanmış olan lisansüstü tezler farklı değişkenler açısından incelenmiştir. Bu amacı gerçekleştirmek üzere 126 lisansüstü tez incelenmiştir.

Çalışma kapsamında incelenen lisansüstü tezlerin 37 farklı üniversitede hazırlandığı görülmektedir. Eğitim politikaları alanında lisansüstü tezler en çok Ankara Üniversitesinde çalışılmıştır. 1989-2014 yılları arasında eğitim politikaları lisansüstü tezlerin yarısının (63) Ankara, Marmara, İstanbul, Yıldız Teknik, Gazi ve Dokuz Eylül Üniversitesinde tamamlandığı görülmektedir. Bu bulgu eğitim politikaları alanındaki lisansüstü tezlerin yarısına yakınının büyük üniversitelerde hazırlandığını göstermektedir. Lisansüstü tezler 37 farklı üniversitede tamamlanmasına rağmen tamamlanan toplam tezlerin yarısı altı üniversitede tamamlanmıştır. Tezlerin genellikle belirli üniversitelerde yoğun olarak yürütülmesinde, bu üniversitelerin gelişmiş ve köklü üniversiteler olmasının ve anabilim dallarında öğretim üyesi sayılarının ve unvanlarının bu programları açmaya yeterli olması ve uzun süredir lisansüstü programları yürütüyor olmalarının etkili olduğu düşünülmektedir.

Alanyazında Okutan ve Ekşi (2007) 2000-2003 yılları arasında Eğitim Yönetimi Teftişi Planlaması ve Ekonomisi alanında yapılan yüksek lisans tez özetlerini; Aydın ve Uysal (2014) ise 2000-2011 yılları arasında doktora tezlerini inceledikleri çalışmalarında en çok tezin Ankara Üniversitesinde üretildiği sonucuna ulaşmışlardır. Söz konusu araştırma sonuçları bu bulguyu desteklemektedir. Bu durum, Ankara Üniversitesinin Eğitim Bilimleri ve Eğitim Politikaları alanı açısından Türkiye'nin en köklü ve öncü bilimsel eğitim kurumlarından birisi olması, Eğitim Politikaları alanında akademik kadrosunun kurucu rol oynaması ve geçmişindeki akademik ürünler sayesinde kurumun bilimsel kimliğinin ve akademik kültürünün oturmasıyla açıklanabilir.

Çalışmada lisansüstü tezlerin büyük çoğunluğunun (92) 2000'li yıllardan sonra üretildiği ortaya konulmuştur. Bu bulgu üniversitelerde 2000'li yıllarla birlikte lisansüstü öğretim kademesinde yaşanan nicel gelişmelerle ilişkilendirilerek açıklanabilir. Eğitim Bilimleri alanında 1999-2000 öğretim yılında lisansüstü öğrenim gören öğrenci sayısı 778 iken bu sayı yaklaşık olarak dört kat artarak 2011-2012 öğretim yılında 3149'a yükselmiştir (ÖSYM, 2000, 2012).

Araştırmada eğitim politikaları alanında çalışılan lisansüstü tezlerde en çok Avrupa Birliği eğitim politikaları, İlköğretim kademesindeki eğitim politikaları uygulamaları ve Atatürk Dönemi eğitim politikaları, en az çalışılan konular ise ideoloji-politika, kalkınma-eğitim politikası, planlama-eğitim politikası ilişkisi, karşılaştırmalı eğitim politikası analizi konuları olmuştur. Sayılan vd. (2005) yapmış oldukları araştırmada da eğitim politikaları tezlerinde; Türk modernleşmesinde ilköğretimin ideolojik anlamı, küreselleşme ve eğitim politikaları; Eğitim sisteminin amaçları ile devletin siyasi, ideolojik ve ekonomik güçleri arasındaki ilişki; AB ile yapısal uyum ve Türk Eğitim Sisteminin yapısal sorunları; eğitim ve kalkınma ilişkisi; eğitim- istihdam ilişkisinin incelendiği ortaya konulmuştur.

Son yıllarda lisansüstü tez konuları arasında "eğitim planlaması" konu başlığında hiçbir çalışmanın olmaması ise düşündürücüdür. Oysa eğitim politikaları irdelenirken üzerinde durulması gereken genel kavramlardan birisi de eğitim planlaması kavramı olmalıdır. Aydın ve Uysal'ın (2014) yapmış oldukları çalışmada da benzer sonuçlara ulaşılmıştır. Çalışmada Türkiye'de son beş yılda üretilmiş olan eğitim yönetimi teftişi planlaması ve ekonomisi alanındaki doktora tezlerinde eğitim planlaması, değişim ve inovasyon konularında hemen hemen hiçbir çalışmanın yapılmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Eğitim politikaları, egemen sınıfın beklentilerini yansıtmakla birlikte ayrıca ideolojik öğeleri de içermektedir (Svi Shapiro, 1980, 328). İdeolojiler ideal insan tipini yaratırken, ağırlıklı olarak eğitim sistemi ve eğitim politikalarını etkilemeye çalışmaktadır. İdeolojiler, toplumsal gruplardan bağımsız bir nitelik taşımazlar. Bunun için politika oluşturma ve uygulamada, hangi ideolojilerin dolayısıyla hangi toplumsal grupların dikkate alındığının bilinmesi büyük önem taşımaktadır. Bu nedenle eğitim politikalarının belirlenmesinde de farklı sınıf ve örgütlerin (uluslararası kuruluşlar, işveren örgütleri, ordu, sendikalar vb.) çatışmaları ve mücadele alanları belirleyici bir rol oynamaktadır. Bu nedenle eğitim politikaları alanında yapılan çalışmalarda ideoloji-eğitim politikası ilişkisini, eğitim

politikalarını belirlenme sürecinde etkili olan farklı sınıf ve örgütler arasındaki güç/iktidar ilişkilerini ve politika oluşturma ve uygulamada, hangi toplumsal grupların dikkate alındığını ortaya koyacak çalışmalara ihtiyaç duyulmaktadır. Yapılan çalışma sonucunda elde edilen bulgulara göre eğitim politikaları alanında yapılan lisansüstü çalışmalarda bu yönün eksik kaldığı görülmektedir. Eğitim politikaları alanında yapılan çalışmalarda eğitim politikalarını belirlenme sürecinde etkili olan farklı sınıf ve örgütler arasındaki güç/iktidar ilişkilerini ve bu çatışmaya neden olan ideolojik yansımaları konu alan çalışmaların yok denecek kadar az olduğu görülmektedir.

Farklı ülkelerin eğitim politikaları ve uygulamalarını konu edinen çalışmalar uygulanmakta olan eğitim politikaları ve yeniden oluşturulacak eğitim politikalarının belirlenmesi sürecinde önemli katkılar sağlamaktadır. Bununla birlikte çalışmadan elde edilen sonuçlara göre eğitim politikaları alanında üretilen lisansüstü tezler arasında karşılaştırmalı eğitim politikası analizi çalışmalarının araştırma konuları arasında çok az yer aldığı görülmektedir. Tatlı ve Adıgüzel’in (2012) yapmış oldukları çalışmada da benzer sonuçlara ulaşılmıştır. Türkiye’deki lisansüstü karşılaştırmalı eğitim tezleri çok boyutlu olarak incelendiği çalışmada doktora düzeyinde bu alanda çok fazla çalışmanın olmadığı bulgusuna ulaşılmıştır.

Çalışmada eğitim politikaları alanında üretilen tezlerin en çok Cumhuriyetin ilk yıllarında uygulanan eğitim politikalarını (1923-1946) irdeleyen çalışmalar olduğu ortaya konulmuştur. Cumhuriyetin ilk yıllarında uygulanan eğitim politikaları cumhuriyet döneminin yeni kimliğini oluşturmada önemli rol oynamıştır. Bu dönemde eğitimden beklenen işlev “memleket davalarının ideolojisini, Atatürkçülüğü anlayacak, anlatacak nesilden nesile yaşatacak, kişi ve kuruluşlar yaratmaktır” (Atatürk, Cilt: III, 2001,132). Bu dönemde uygulanan eğitim politikalarıyla bireylerin yeni toplum projesine entegrasyonu ve yeni toplumsal projeyi tanımlayan norm ve değerlerin genç kuşaklar tarafından içselleştirilmesinin sağlanmaya çalışıldığı görülmektedir. Araştırmacıların en çok Cumhuriyetin ilk yıllarında uygulanan eğitim politikalarını (1923-1946) konu edinmelerini yeni toplumsal düzenin oluşumunda önemli rol oynayan eğitim sistemini o dönem sürecinde uygulanan eğitim politikaları üzerinden anlamaya çalışmaları çabası olarak açıklanabilir.

Çalışmanın eğitim politikaları alanında bilimsel çalışmalar yapmayı planlayan araştırmacılara geçmiş dönemlerde çalışılmış olan lisansüstü tezlerle ilgili genel bir bakış açısı kazandıracağı ve eğitim politikalarını belirleyen uzmanlara ve uygulayıcılara ise politika belirleme sürecinde katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Araştırmada eğitim politikaları alanında üretilen lisansüstü tezlerin sınırlı sayıda değişken açısından incelenmesi araştırmanın sınırlılıkları arasında gösterilebilir.

Araştırma bulgularına dayalı olarak araştırmacılara eğitim politikaları alanında geçmiş dönemlerde üretilmiş olan lisansüstü tezleri farklı değişkenlerle birlikte incelemeleri, benzer bir araştırmanın 5-10 yıllık periyotlarla tekrarlanarak, sonuçların bir önceki araştırma bulgularıyla karşılaştırılması önerilebilir. Eğitim politikaları alanında çalışmalar yapacak olan araştırmacılara ve lisansüstü tez çalışmalarını yürüten öğretim elemanlarına ise, eğitim politikaları alanında

doktora düzeyinde çalışmaların sayılarının artırılması; önümüzdeki dönemde karşılaştırmalı eğitim politikası analizi, planlama-eğitim politikası ve ideoloji-eğitim politikası ilişkisini ortaya koyacak daha çok çalışmanın üretilmesi önerilebilir.

Kaynakça

- Atatürk, M. K. (2001). *Atatürkçülük (Atatürk'ün görüş ve direktifleri)*. İstanbul: MEB Yayınları. No:324.
- Aydın, A., Uysal, Ş. (2011). Evaluation of doctoral theses on educational administration in Turkey and abroad, in terms of subjects, methods, and results. *Eğitim Araştırmaları-Eurasian Journal of Educational Research*, 42, 1-14.
- Aydın, A., Uysal, Ş. (2014). Türkiye'de eğitim yönetimi teftişi planlaması ve ekonomisi alanındaki doktora tezlerinin incelenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14, 177-201.
- Aydoğanoglu, E. (2003). *Eğitimde toplam kalite yönetimi gerçeği*. Ankara: Eğitim Sen Yayınları. Mesleki Eğitim Dizisi-3.
- Balcı, A. (2005). *Açıklamalı eğitim yönetimi terimleri sözlüğü*. Ankara: Tek Ağaç.
- Balcı, A. (2008). Eğitim yönetiminin bilimleşme düzeyi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 14 (54), 181-209.
- Çeçen, A. (1983). *Kültür ve politika*. İstanbul: Nil Yayınevi
- Gutek, G. L. (1999). *Eğitime felsefi ve ideolojik yaklaşımlar*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- H. Svi Shapiro (1980). Society, ideology and the reform of special education: a study in the limits of educational change. *Educational Theory* 30 (3), 211-223.
- Karadağ, E. (2011). Eğitim bilimleri doktora tezlerinde kullanılan ölçme araçları: nitelik düzeyleri ve analitik hata tipleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 11 (1), 311-334.
- Karakütük, K. (2009). Türkiye'de lisansüstü öğretim sistemi. İçinde K. Karakütük (Ed.), *Lisansüstü öğretim sistemleri* (ss: 521-546). Ankara: Pegem Akademi.
- Kerr, D. H.(1977). *Education policy. analysis, structure and justification*. New York: David Mc Kay Company.
- Miles, M.B., Huberman, A.M. (2002). *The qualitative researcher's companion*. California: Sage Publications.
- Okutan, M., ve Ekşi, A. (2007, Ağustos). 2000-2003 yılları arasında eğitim yönetimi teftişi planlaması ve ekonomisi alanında yapılmış olan yüksek lisans tez özetleri çalışması. *16. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi*. Gaziosmanpaşa Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Tokat.
- ÖSYM (2000). *1999-2000 öğretim yılı yükseköğretim istatistikleri*. Ankara: ÖSYM yayınları.
- ÖSYM (2012). *2011-2012 öğretim yılı yükseköğretim istatistikleri*. Ankara: ÖSYM yayınları.

- Özsoy, S. (2012). Eğitimi politik düşün(eme)mek üzerine bir örnek olay incelemesi: 4X3'lük zorunlu eğitim tartışmaları. *Eğitim Bilim Toplum*, 10(39), 93-123.
- Saban, A. (2009). Öğretmen adaylarının öğrenci kavramına ilişkin sahip oldukları zihinsel imgeler. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7(2), 281-326.
- Sayılan, F., Aksoy, H.H., Yıldız, A., Bülbül, T., Özdem, G., Ilgan, A., Soydan, T. (2005). *Eğitim bilimlerinde metodoloji sorunları*. XIV. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi Bildiri Kitabı. XIV. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi (28-30. Eylül.2005) Denizli.
- Şencan, H. (2005). Sosyal ve davranışsal ölçümlerde güvenilirlik ve geçerlilik. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Tatlı, S., Adıgüzel, O. C. (2012). Türkiye'deki lisansüstü karşılaştırmalı eğitim tezlerinin çok boyutlu bir incelemesi. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 12 (1), 143-150.
- Topses, G. (1982). *Eğitim felsefesi temel sorunları*. İstanbul: Dayanışma Yayınları.
- Uluğ, F. (1985). *Açıklamalı eğitim yönetimi sözlüğü*. Ankara: TODAİE.
- Üstüner, M., Cömert, M. (2008). Eğitim yönetimi teftişi planlaması ve ekonomisi anabilim dalı lisansüstü dersleri ve tezlerine ilişkin bir inceleme. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 14 (55), 497-515.
- Yıldırım, A., Şimşek, H. (2008). *Nitel araştırma yöntemleri (8. Baskı)*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldız, A. (2004). Türkiye'deki yetişkin eğitimi araştırmalarına toplu bakış. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*. 37(1).78-97.
- YÖK (2014). Lisansüstü eğitim ve öğretim yönetmeliği. www.yok.gov.tr/web/guest/mevzuat;jsessionid=593B6E08AA1B5694D6756726ADAD57DF İndirilme tarihi: 15.08.2014.